Published on (https://www.bnm.md)

26.08.2022

Raportul asupra stabilității financiare 2021

Raportul de stabilitate financiară 2021 [1]

SUMAR

Ca rezultat al elaborării Raportului asupra stabilității financiare (în continuare - Raport) concluzionăm, că anul 2021 poate fi considerat un an al relansării economiei naționale după criza pandemică și al reluării activităților după declinul din anul 2020. Rolul sistemului financiar în acest proces de relansare economică a fost foarte important, el îndeplinindu-și funcția de mecanism de finanțare a activităților economice.

Contextul economic

Pe parcursul anului 2021, economia mondială a înregistrat o revigorare după pandemia COVID-19 din 2020. În contextul recuperării după impactul mondial al crizei legate de situația pandemică COVID-19 din anul 2020, evoluția producției globale a revenit în palierul pozitiv în anul 2021. Totuși, creșterea prețurilor la resursele energetice în a doua jumătate a anului 2021 a stimulat factorii proinflaționiști în condițiile monetare relaxate și a condus la acumularea riscurilor economice.

În anul 2021, Republica Moldova a reușit să recupereze activitatea economică și principalii indicatori macroeconomici după recesiunea din anul 2020, înregistrând o creștere economică record în termeni reali de circa 13,9 la sută comparativ cu anul 2020.

Prognozele internaționale pentru anii următori denotă o temperare a ritmului de creștere economică mondială, iar statele emergente din spațiul european vor înregistra o contractare economică în 2022, urmare a conflictului militar din Ucraina.

Luând în considerare evoluțiile menționate, pentru anii următori, conform prognozei FMI din cadrul publicației World Economic Outlook din aprilie 2022, ritmul de creștere economică se va tempera, oscilând în jurul nivelului de 3,5 la sută anual.

Ponderea datoriei de stat în PIB a înregistrat o scădere pe fundalul unui ritm de creștere superior al PIB-lui în raport cu soldul datoriei totale. Astfel, după diminuarea cu 1,9 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020, ponderea datoriei de stat în PIB a constituit 32,1 la sută. Cota serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat, de asemenea, a scăzut ușor până la valoarea de 4,0 la sută. Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova, identificate drept riscuri de piață, sunt:

- riscul valutar, datoria externă deținând o pondere de 57,2 la sută din datoria de stat;
- riscul de refinanțare, 57,6 la sută din datoria de stat internă urmând să ajungă la scadență în decurs de

1 an;

- riscul ratei dobânzii, considerând că 48,0 la sută din datoria de stat totală urmează a fi refixată la ratele noi a dobânzilor în decurs de 1 an.

Pe parcursul anului 2021, activitatea din cadrul sectorului imobiliar a înregistrat o revigorare în al doilea semestru, indicele activității pe piața imobiliară[1] semnalând revenirea către finele anului 2021 la nivelul prepandemic.

Numărul tranzacțiilor imobiliare înregistrate pe parcursul anului 2021 a fost în creștere cu 5,95 la sută comparativ cu anul 2020.

Prețul la bunurile imobile rămâne influențat de incertitudinile legate de evoluțiile economice, precum și de persistența factorilor stimulatorii pentru cererea de bunuri imobile. Prețul de ofertă al bunurilor imobile rezidențiale (RPPI) în anul 2021 a continuat tendința de creștere inițiată în anul 2020, stabilindu-se la nivelul de 126,9 la sută la finele anului 2021. Aprecierea pe piața bunurilor imobile rezidențiale a fost, în mare parte, caracterizată de evoluțiile pe piața primară, pentru care s- a înregistrat o creștere a RPPI superioară de circa 15,0 la sută, comparativ cu creșterea mai modestă de 9,1 la sută a indicelui RPPI aferent pieței secundare. În condițiile de stimulare a ofertei de bunuri imobiliare, creșterea prețului de ofertă ar putea fi parțial explicată de incertitudinile legate de costurile materialelor de construcție pe fundalul accentuării crizei energetice de la finele anului 2021, precum și de factorii ce țin de stimularea cererii de bunuri imobile, cum ar fi accesibilitatea creditelor ipotecare.

Pe parcursul anului 2021, nivelul de îndatorare a populației din Republica Moldova a fost influențat de mai mulți factori de risc, rezultați din creșterea prețurilor la resursele energetice, cu formarea ulterioară a presiunii inflaționiste asupra cheltuielilor de consum, iar indicatorii pieței forței de muncă, au denotat o ușoară activizare pe parcursul anului de raportare.

Principala provocare asupra sustenabilității consumului către finele anului 2021 a fost ponderea ridicată a cheltuielilor aferente categoriilor de produse/servicii influențate de fluctuațiile prețurilor la resursele energetice importate, ponderea totală a cheltuielilor expuse la riscul asociat fluctuațiilor prețurilor la resursele energetice în veniturile disponibile ale gospodăriilor situându-se la nivelul de 48,6 la sută - un nivel înalt de vulnerabilitate din perspectiva sustenabilității consumului și a supraîndatorării populației.

Creditarea populației pe parcursul anului 2021 a înregistrat un ritm de creștere superior comparativ cu anul precedent. La finele anului de raportare, valoarea împrumuturilor acordate persoanelor fizice de sectorul financiar (bancar + nebancar) a atins valoarea de 33 486,7 mil. MDL (+32,6 la sută față de anul precedent). Cu toate că ponderea creditelor acordate persoanelor fizice în PIB s-a majorat cu 1,5 p.p., nivelul de intermediere financiară în raport cu populația rămâne unul scăzut comparativ cu țările din regiune(13,8 la sută la finele anului de raportare).

Companiile nefinanciare sunt creditate, preponderent, de sectorul bancar, iar îndatorarea lor totală a continuat să se majoreze, deși într-un ritm inferior celui înregistrat în 2020, considerând menținerea tendinței de înăsprire a standardelor de creditare aplicate companiilor nefinanciare de către bănci. Creditarea totală a companiilor nefinanciare a constituit 13,7 la sută din PIB, iar dinamica negativă a indicatorului fiind determinată de o creștere mai rapidă a PIB comparativ cu dinamica portofoliului de credite acordat companiilor.

Conform sondajului privind comportamentul financiar al companiilor nefinanciare[2] din anul 2021, principalele provocări din ultimele 6 luni au fost: creșterea costurilor de producție (49 la sută), lipsa

personalului calificat (48 la sută), reducerea numărului de clienți (42 la sută), scăderea puterii de cumpărare (42 la sută) și situația politică instabilă (32 la sută).

Majoritatea companiilor participante la sondaj (59 la sută) au înregistrat profit în anul financiar precedent. În același timp, pentru 42 la sută dintre companiile respondente veniturile din vânzări s-au diminuat pe parcursul anului 2021.

Sistemul financiar

Sectorul bancar și-a menținut reziliența, iar efectele crizei pandemice au fost minore, ceea ce confirmă încă o dată eficiența și oportunitatea reformelor realizate în domeniul reglementării și supravegherii bancare.

Pe parcursul ultimului an activele sectorului bancar au crescut cu 14,1% față de sfârșitul anului 2020, concomitent activele sectorului financiar nebancar au marcat o creștere comparabilă - 15,7%.

Cu toate provocările aferente perioadei analizate, sectorul bancar a continuat să fie caracterizat de o performanță financiară satisfăcătoare, menținându-și pozițiile solide de solvabilitate și lichiditate, înregistrând următoarele tendințe:

- gradul de capitalizare înalt raportat de către bănci (25,9%) și nivelul de îndatorare (efectul de levier de 12,8%) indică asupra unei rezilienţe solide a capitalului bancar;

- sectorul bancar a încheiat anul 2021 cu un profit agregat de 2 306,0 mil. MDL, în creștere cu 53,6 la sută față de anul precedent, evoluția pozitivă a profitului fiind generată de rezultatul pozitiv înregistrat la veniturile nete din dobânzi precum și la veniturile din taxe și comisioane, concomitent cu diminuarea deprecierii activelor financiare și nefinanciare;

- în contextul economic nefavorabil, riscul de credit a continuat să prezinte cel mai semnificativ risc al activității băncilor, în special din perspectiva creditării excesive și supraîndatorării populației, activitatea de creditare a băncilor din 2021 fiind marcată de o recuperare rapidă după criza pandemică;

- gradul de acoperire a creditelor neperformante cu provizioane prudențiale s-a menținut la un nivel confortabil (62,5%), iar rata de acoperire a creditelor și avansurile clasificate drept active depreciate (în Stagiul 3 conform IFRS 9) cu provizioane contabile (66,1%) a înregistrat o creștere semnificativă pe parcursul anului 2021;

- lichiditatea sectorului bancar s-a menținut la niveluri semnificativ superioare în raport cu cerințele reglementate; băncile au reușit să mențină lichiditatea curentă la nivelul prepandemic; iar exercițiile de testare la stres a lichidității nu au identificat deficite de lichiditate în bănci;

- expunerea sectorului bancar la riscul de piață a fost scăzută în contextul ratelor de dobândă de dobândă joase, deși în creștere, și menținerii poziției valutare deschise în limitele reglementate;

- ratele efective aplicate la creditele noi în MDL acordate s-au majorat în cazul creditelor destinate persoanelor fizice și s-au menținut la același nivel în cazul creditelor destinate persoanelor juridice, concomitent s-au majorat ratele efective aplicate la depozitele noi acceptate de la ambele categorii de clienți;

- ratele de dobândă pe piața VMS au fost cvazistabile în primele opt luni, oscilând în jurul valorii de 5,00 la sută, după care s-au plasat pe un trend rapid ascendent, determinat de modificările operate asupra ratei de

bază a BNM;

- similar anilor precedenți, sectorul bancar autohton a înregistrat un nivel scăzut al riscului de contagiune directă din punctul de vedere al plasărilor interbancare atât în băncile autohtone, cât și în băncile din străinătate;

- portofoliile de credite ale băncilor rămân a fi diversificate, indicatorul de concentrare fiind sub nivelul maxim admisibil estimat, principalele expuneri fiind orientate spre comerț (21,5% din portofoliu), procurarea/construcția imobilului (20,3%), creditele de consum (18,6%) și agricultură și industrie alimentară (13,4%);

Sectorul de creditare nebancară și-a reluat ritmul de creștere pe toate subcomponentele după stagnarea din 2020. Gradul înalt de concentrare a pieței OCN persistă în continuare, cotele în piață a celor mai mari 10 OCN menținându-se practic la același nivel comparativ cu anul precedent, iar cea mai mare companie a depășit cele mai mici 6 bănci după portofoliul de credite. Principalele riscuri identificate aferente sectorului de creditare nebancară rămân a fi:

- ponderea creditelor atașate la cursul valutei acordate persoanelor fizice prezintă în continuare un risc semnificativ pentru debitorii care nu sunt asigurați natural de riscul valutar; considerând că riscul valutar afectează concomitent toți debitorii sectorului financiar, materializarea acestui risc poate avea un caracter sistemic ;

- contagiunea indirectă între sectorul bancar și sectorul organizațiilor de creditare nebancară în contextul lipsei informațiilor privind îndatorarea totală a debitorului rămâne un risc cu potențial ridicat care se poate realiza prin îndatorarea rapidă și fragilizarea situației financiare a populației, cu posibilitatea pauperizării în cazul unei crize financiare și a transmiterii în lanț a blocajelor financiare.

Activitatea companiilor de asigurare a înregistrat creșteri pe principalele componente, totuși cu toate că numărul de contracte de asigurare s-a majorat cu ¼ față de 2020, componența structurală a tipurilor de asigurări nu a înregistrat schimbări semnificative fiind în mare parte (65,2 la sută) reprezentată de contractele de asigurare privind răspunderea civilă auto.

Activitatea AEÎ pe parcursul anului 2021 a avut evoluții pozitive și riscuri moderate. În perioada analizată a continuat consolidarea pieței, creșterea împrumuturilor acordate și depunerilor atrase. Calitatea împrumuturilor acordate de AEÎ se menține sub nivelul prepandemic, iar gradul de îndatorare a AEÎ este unul scăzut.

Activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancari a înregistrat o ușoară diminuare a numărului operațiunilor de plată, pe când valoarea acestora a crescut. Pe parcursul anului 2021 se constată o creștere a activelor și a capitalului propriu deținute de prestatorii de servicii de plată nebancari cu 18,5 și respectiv cu 8,8 la sută. Au fost întreprinse în continuare măsuri de consolidare a cadrului de supraveghere și reglementare a acestui segment financiar.

Politica macroprudențială

Șocurile externe cu care s-a confruntat Moldova în perioada analizată, în special șocul cauzat de creșterea dramatică a prețurilor la gaz, carburanți și energia electrică, au capacitatea de a afecta stabilitatea financiară pe mai multe filiere. La finele anului 2021 situația sectorului financiar era una stabilă și

rezilientă, fără riscuri sistemice iminente. Sectorul bancar rămâne în continuare pregătit să asigure buna funcționare a economiei naționale și a unui nivel susținut de creștere economică.

Politica macroprudențială a fost în continuare promovată prin aplicarea principalelor instrumente macroprudențiale disponibile – amortizoarele de capital pentru bănci.

Așadar, la finele anului 2021 s-a constatat că activitatea economică a revenit la valori pozitive, calitatea activelor băncilor nu s-a deteriorat semnificativ, activitatea de creditare bancară s-a accelerat considerabil, iar situația epidemiologică din țară generată de Covid-19 nu a prezentat riscuri capabile să afecteze funcțiile critice ale băncilor. Luând în considerare cele menționate, au fost întrunite condițiile necesare pentru anularea permisiunii temporare acordate băncilor, iar băncile urmau să se conformeze cerințelor privind nivelul amortizorului de conservare a capitalului (2,5 la sută din cuantumul expunerii la risc) nu mai târziu de 31.12.2021.

Dinamica raportului credit/PIB continuă să se apropie de tendința sa pe termen lung, evoluție susținută de accelerarea creditării sectorului privat de către bănci pe fundalul unei dinamici mai temperate a PIB-ului. În aceste condiții, rata amortizorului anticiclic de capital pentru Republica Moldova a fost menținută la nivelul de 0 la sută.

Cerințele față de nivelul amortizorului de risc sistemic s-au menținut la nivelul similar celor în vigoare începând cu 2018 – 1,0 la sută sau 3,0 la sută, în dependență de structura acționariatului băncii.

În vederea diminuării probabilității de manifestare a unor dificultăți financiare din partea băncilor sistemice și reducerii hazardului moral al acestora, BNM a stabilit rate ale amortizorului O-SII, pe bază individuală, în funcție de scorul[3] acumulat de fiecare bancă – de la 0,5 la sută până la 1,5 la sută, în dependență de importanța băncii sistemice.

În anul 2021 și-a continuat activitatea Comitetul Național de Stabilitate Financiară (CNSF), reunindu-se în ședințe pentru a discuta evoluțiile și riscurile din sectoarele bancar și nebancar.

Evoluții recente și perspective

Pe parcursul anului 2021 a continuat activitatea de perfecționare a cadrului normativ care reglementează activitatea băncilor, organizațiilor de creditare nebancară și a sectorului asigurări, serviciile de plată dar și activitatea altor segmente ale sistemului financiar. Printre cele mai importante modificări a fost stabilirea unui cadru normativ comprehensiv pentru implementarea efectivă a procesului de evaluare a adecvării lichidității interne în bănci (Intenal Liquidity Adequacy Assessment Process, ILAAP). În domeniul serviciilor de plată, a fost parcursă o serie de etape ale procesului de legiferare pe marginea proiectului de Lege nr. 199/MF/BNM/2020 care își propune transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei UE 2015/2366 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne (conform uzanțelor internaționale – PSD2).

În 2021, au fost întreprinse mai multe activități în contextul limitării supraîndatorării consumatorilor (debitorilor-persoane fizice). BNM și CNPF și-au continuat acțiunile comune în vederea implementării instrumentelor macroprudențiale de corelare a creditării cu capacitățile financiare ale debitorului pe principalele segmente ale sistemului financiar – sectorul bancar și sectorul de creditare nebancară prin OCN. În acest sens, ambele autorități au elaborat proiecte de regulamente, orientate spre reglementarea creditării responsabile a consumatorilor. Proiectele conțin prevederi privind evaluarea bonității consumatorilor de credite și stabilesc limitele principalelor instrumente macroprudențiale, destinate

debitorilor – raportul dintre credite și garanții, raportul dintre serviciul datoriei și venituri și maturitatea creditelor. Ambele proiecte au fost expuse spre consultare publică în luna februarie 2022 și aprobate în luna mai 2022, cu intrarea în vigoare la 1 iulie 2022 pentru bănci și 1 septembrie 2022 pentru OCN.

De asemenea, în Raport au fost descrise tendințe și reglementări internaționale aferente riscurilor derivate din schimbările climatice. La nivel global, schimbările climatice au fost identificate de câțiva ani ca o sursă de risc sistemic, cu potențiale consecințe grave atât pentru instituțiile financiare, cât și pentru piețele financiare. Una din principalele concluzii este că companiile financiare și nefinanciare trebuie să ia în considerare riscul climatic în cadrul existent de gestionare a riscurilor, iar sistemul financiar deține un rol determinant în realocarea masivă a resurselor financiare pentru transformarea economică. Suplimentar la crearea unui cadru de gestionare a riscurilor derivate din schimbările climatice, un accent aparte este pus pe dezvoltarea capacităților în domeniul testărilor la stres legate de schimbările climatice.

Evoluțiile în 2022

Condițiile aferente stabilității financiare s-au deteriorat semnificativ pe fundalul evoluțiilor de la începutul anului 2022, expunând economiile din întreaga lume, afectate de pandemie, la șocuri mari inflaționiste și la un șir de incertitudini. Situația macroeconomică a început să se deterioreze rapid la finele anului 2021, determinată de creșterea prețurilor la resurse energetice care a cauzat, la rândul său, creșterea prețurilor pentru majoritatea categoriilor de bunuri și servicii. Suplimentar la aceste evoluții nefavorabile, conflictul armat din regiune și sancțiunile impuse Federației Ruse au determinat creșterea în continuare a prețurilor pentru resursele energetice și deteriorarea canalelor de aprovizionare. Efectele negative ale conflictului armat din statul vecin s-au resimțit, materializându-se într-un număr sporit de cereri de retragere a depozitelor bancare. Fenomenul a fost de scurtă durată, iar lichiditățile semnificative deținute de bănci le-au permis să satisfacă cererile recepționate. În condițiile descrise, deja este clar că răspunsurile băncilor centrale la șocurile inflaționiste conduc la înăsprirea condițiilor de creditare și stimulând economisirea vor încetini creșterea economică pentru anul curent.

---

1. Indicele activității pe piața imobiliară reprezintă un indice în lanț, calculat pe baza datelor trimestriale aferente numărului de tranzacții imobiliare înregistrate de către Departamentul cadastru al Agenției Servicii Publice.

2. Sondajul privind comportamentul financiar al companiilor nefinanciare s-a efectuat de Banca Națională pe un eșantion de 351 de companii și a cuprins 33 de întrebări din 3 dimensiuni – aspecte generale despre respondent, rezultatele financiare ale companiei, accesul și sursele de finanțare.

3. Se calculează conform Metodologiei de identificare a societăților de tip O-SII din Republica Moldova, aprobate prin Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr.192/2018.

See also

Tags
stabilitatea financiara [2]

raportul de stabilitate financiara [3]
raport de stabilitate financiara [4]

Source URL:
https://www.bnm.md/en/node/64197

Related links:

[1] https://www.bnm.md/files/RSF-2021_1.pdf [2] https://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=stabilitatea financiara [3] https://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=raportul de stabilitate financiara [4] https://www.bnm.md/en/search?hashtags[0]=raport de stabilitate financiara